

Possibilisme is allesbehalve naïef

Même emportés vers l'avenir sans vraiment choisir une destination, fascinés par nos moyens et aveuglés par notre puissance, nous ne sommes pas totalement perdus. Mais nous ne sommes pas loin de la catastrophe ! Osons croire qu'il est toujours temps de réagir, mais n'hésitons plus. Ce n'est d'ailleurs pas du tout inconcevable qu'une augmentation de la température de 1,5°C ait déjà des conséquences néfastes.

Even carried towards the future without really choosing a destination, fascinated by our means, and blinded by our power, we are not yet helplessly lost. We're not far from disaster, however! Let's dare to believe that there is still time to react, but let's not hesitate any longer. In fact, it's not at all inconceivable, that a temperature rise of 1.5°C will already have harmful consequences.

Tijdens het BBC-programma Today van vrijdag 21 juli gaf prof. em. Bob Watson onomwonden te kennen dat hij pessimistisch is [<https://www.bbc.com/news/science-environment-66256101>]. De deelnemers aan de VN-conferentie van 2015 in Parijs beslisten dat de temperatuurstijging ten gevolge van de klimaatverandering niet groter mocht worden dan 1,5°C boven het pre-industriële niveau. Deze doelstelling vergt wereldwijde inspanningen om de klimaatveranderingen aan te pakken. Maar er gebeurt nog steeds te weinig! Klimaatwetenschappers waarschuwen de regeringen al jaren dat ze de uitstoot van hun landen niet snel genoeg terugdringen.

Watson gelooft dat we de grens van 1,5°C niet zullen halen, hij betwijfelt zelfs of 2°C nog haalbaar is. Zijn vrees dat de regeringen in de toekomst steeds maar minder inspanningen gaan doen en de doelstellingen in het geniep gaan versoepelen, is niet ongegrond. Het Europees Parlement heeft onlangs zeer nipt ingestemd met de Natuurwet die de verslechtering van de bodem en van de waterkwaliteit in Europa moet stoppen. België onthield zich bij die stemming! Waarom dit uitstelgedrag wanneer de wetenschap op basis van de huidige regeringstoezeggingen reeds een wereldwijde temperatuurstijging van 2,7°C boven het pre-industriële niveau voorspelt. Daar valt niet meer mee te lachen.

Ook politiek adviseur, Jacques Attali, luidt de alarmklok [<https://www.attali.com/prospective/sonner-le-tocsin/>]. Door de opwarming van de aarde zullen voedsel, huisvesting en transport onvermijdelijk veel duurder – en mogelijk zelfs helemaal onbetaalbaar – worden. Dat de ecologische crisis ook een sociale crisis is [Rockström et al. 2023], krijgt vrijwel geen aandacht. We kijken steeds de andere kant op ondanks talloze waarschuwingen. Prof. Jean-Pascal van Ypersele de Strihou veroordeelde onlangs nog ons laakbaar en egoïstisch *après-moi-le-déluge* gedrag [Debusschere 2023].

Na mij de zondvloed (WHO – Marco Domenico)

In zijn eerdere post [<https://www.attali.com/societe/les-quat-titanic/>] schreef Attali al dat we naar de toekomst worden meegesleurd. Net als op de Titanic kiezen we onze bestemming niet; we zijn gefascineerd door onze middelen, verblind door onze macht, ons nauwelijks of niet bewust van de gevaren. Het gaat te laat zijn om de middelen, waarover we nu reeds beschikken, nog te gebruiken. Wie zijn billen brandt, ...

Zo kan ik nog wel een eindje doorgaan; maar toch ben ik geen voorstander van een pessimistische attitude. Zoals Caroline Pauwels [2021], de betreurde rector van mijn universiteit die deze wereld veel te vroeg moest verlaten, pleit ik voor possibilisme [Rosling 2018]. Ik weet niet of het ooit beter wordt, maar ik denk wel dat het nog steeds kan. Liever een actieve possibilist, dan een passieve optimist.

In hun uitermate hard artikel van een dik half jaar geleden concluderen McKay et al. [2022] dat alleen maar zeer dringende maatregelen de klimaatverandering nog kunnen indammen. De onderzoekers zeggen niet dat het onmogelijk is geworden, maar ze tonen wel aan dat de Overeenkomst van Parijs om de opwarming te beperken tot ruim onder de 2°C – en bij voorkeur onder de 1,5°C – geen volledige veiligheid zal garanderen. Zelfs een beperking tot 1,5°C houdt het risico in dat er meerdere *tipping points* overschreden worden.

Ik geef jullie de woorden van Attali ter overweging. Luid de alarmklok. Roep een algemene mobilisatie uit. Wie heeft er de moed om dat te doen?

Debusschere [2023]. Zo veel mensen denken ‘après moi le déluge’. Hoe buig je dat om? - Jean-Pascal van Ypersele over het klimaat, *De Morgen*, 25 maart

McKay et al. [2022]. Exceeding 1.5 C global warming could trigger multiple climate tipping points, *Science* 377, 6611

Pauwels [2021]. *Ronduit – Overpeinzingen van een possibilist*, Houtekiet

Rockström et al. [2023]. Safe and just Earth system boundaries, *Nature*, 1 - 10

Rosling [2018]. *Factfulness: Ten Reasons We're Wrong About The World - And Why Things Are Better Than You Think*, Flatiron Books

Leo Goeyens
Life and Chemistry Office
Augustus 2023